

VÄNSTERPARTIET I TYRESÖ KOMMUNPLAN 2026 - 2029

Förändring är möjligt och önskvärt!

Ingen ska lämnas efter!

Vi tar hand om varandra!

Innehåll

Vänsterpartiets förslag till beslut till kommunfullmäktige	3
Inledning.....	5
Omvärldsanalys	5
Finansiering av våra politiska prioriteringar	7
Mål och politiska prioriteringar	7
Barn- och Utbildningsnämnden	11
GYMNASIE- OCH VUXENUTBILDNINGSNÄMNDEN.....	12
Förändring mot styret +5,5 mkr.....	12
Arbetsmarknad- och socialnämnden.....	13
Äldre- och omsorgsnämnden.....	14
Kultur- och Fritidsförvaltningen	15
Byggnadsnämnden	16
Samhällsbyggnads och hållbarhetsnämnden.	16
KOMMUNSTYRELSEN.....	18
TYBO Tyresö Bostäder AB	19
Kommunkoncernen investeringar 2026 – 2029	20
Bilaga 1	22
Barnbilaga	22

Vänsterpartiets förslag till beslut till kommunfullmäktige

1. Utdebiteringen för 2026 fastställs till 19,50 kronor per skattekrona
2. Mål för god ekonomisk hushållning perioden 2026 – 2029 fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
3. Politiska uppdrag enligt kommunplanen fastställs i enlighet med Vänsterpartiets förslag
4. Budgeterade ramanslag per verksamhetsområde för budgetåret 2026 fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
5. För år 2027 – 2029 fastställs de ramanslag som föreslås av kommunstyrelsen
6. Anslagen till förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola baseras på beräknad volym. Avräkning mot faktisk volym sker vid bokslut
7. Resultaträkning, kassaflöden analys och balansräkning fastställs enligt Vänsterpartiets kommunplan 2026
8. Internräntan för 2026 fastställs till 2,5 %
9. Lån får tas upp inom en ram på 2 600 miljoner kronor
10. Ramen för kommunkoncernen rörelsekrediter fastställs till 150 miljoner kronor
11. Kommunen tecknar sammantaget borgen såsom för egen skuld för Tyresö Bostäder AB:s låneförpliktelse upp till ett totalt högsta lånebelopp om 2 600 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta oh kostnader.
12. Borgensavgifter för Tyresö Bostäder AB fastställs till 0,4 % av vid varje tidpunkt utnyttjad del. För övriga borgensåtaganden fastställs borgensavgiften i varje enskilt fall.
13. I övrigt godkänna Vänsterpartiets förslag till kommunplan för 2026 samt kommunstyrelsens förslag till kommunplan 2027 – 2029.

Tyresö kommun (mnkr)	Budget 2025	Styrets budget	V budget	Skillnad mellan v & styret
Förskola	-349,00	-346,40	-353,40	7,00
Grundskola	-875,00	-893,80	-909,00	15,20
Måltidsservice	-11,00	-11,10	-11,10	0,00
Barn- och utbildningsnämnden	-1 234,00	-1 251,30	-1 273,50	22,20
Gymnasieskola	-285,00	-288,60	-294,00	5,40
Vuxenutbildning	-30,00	-30,90	-31,00	0,10
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-314,00	-319,50	-325,00	5,50
Individ- och familjeomsorg	-303,00	-314,60	-320,00	5,40
Arbetsmarknads- och socialnämnden	-303,00	-314,60	-320,00	5,40
Funktionsnedsättning	-324,00	-333,60	-334,50	0,90
Äldreomsorg	-471,00	-504,40	-509,00	4,60
Äldre- och omsorgsnämnden	-795,00	-838,00	-843,50	5,50
Bibliotek, kultur & fritid	-131,00	-150,80	-154,00	3,20
Kultur- och fritidsnämnden	-131,00	-150,80	-154,00	3,20
Bygglövsverksamhet	-10,00	-9,00	-10,00	1,00
Byggnadsnämnden	-10,00	-9,00	-10,00	1,00
Samhällsbyggnad & Hållbarhet	-176,00	-178,90	-186,00	7,10
Samhällsbyggnads- och hållbarhetsnämnden	-176,00	-178,90	-186,00	7,10
Strategi, investeringar & fastigheter	-67,00	-66,40	-68,00	1,60
Gemensam verksamhet	-254,00	-301,60	-301,60	0,00
Politisk verksamhet	-33,00	-34,50	-34,50	0,00
Kommunstyrelsen	-355,00	-402,50	-404,10	1,60
Nettokostnad verksamheten	-3 317,00	-3 464,60	-3 516,10	51,50

Inledning

För ett jämlikt och solidariskt Tyresö!

Vänsterpartiet ser att samhället är fullt av möjligheter. Vi vill bygga ett samhälle där var och en tillåts växa till sin fulla potential. Ett samhälle där vi tar hand om varandra och vår miljö. Det som idag verkar omöjligt, kan omsättas i verklig politik imorgon. Tyresös historia visar oss att förändring är både önskvärt och möjligt.

Vänsterpartiet arbetar för att fler ska finna ett hem i Tyresö. Här ska barn, ungdomar, studenter, pensionärer, människor mitt i livet och människor från världens alla hörn kunna mötas för att gemensamt skapa sig en tillvaro präglad av solidaritet, gemenskap och ömsesidig respekt. Här, i allas vårt Tyresö, finns ingen plats för rasism eller diskriminering på grund av sexualitet, religion, funktionsnedsättning eller könsidentitet. Grunden för vårt Tyresö är jämlikhet

Från att ha varit en av världens mest jämlika länder har Sverige blivit ett av de länder där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan 1980-talet. Samtidigt vet vi att ett ojämlikt samhälle skapar hopplöshet, desperation, utanförskap och en ökad kriminalitet – kort sagt ett ohållbart samhälle. Den ökande kriminaliteten är ett symptom på det samhälle vi har idag. Kriminaliteten kommer inte att minska så länge det finns människor som lever i utanförskap och med knappa ekonomiska resurser.

I en jämlik kommun kan frihet och möjligheter blomma ut. Vänsterpartiet vill ha frihet för barn att växa upp tryggt, frihet till ett gott och meningsfullt arbetsliv med en lön som går att leva på, frihet till en värdig ålderdom med en rättvis pension. Men det är bara tillsammans vi kan bygga ett sådant samhälle. Det är så vi visar solidaritet!

Att bygga ett samhälle där alla tillåts bidra efter förmåga och ges stöd efter behov är verkligen ett stort åtagande. Varje krona ska dit den bäst behövs. Vi vet att det är bara då som människor kan leva fria och rika liv. Därför drömmer vi inte om något mindre! Därför är vi socialister och feminister.

Omvärldsanalys

1. Den demografiska utvecklingen

Den demografiska utvecklingen är en utmaning och kommunen står inför tuffa år. Antalet äldre över 65 år väntas enligt prognosen öka med 24% och antalet över 80 år med 31% de närmaste tio åren. Det ställer krav på kommunen att stärka äldreomsorgen tex genom att bygga fler särskilda boenden och förstärka hemtjänsten. Det krävs också att kommunen planerar för någon typ av boende för äldre +65. Detta kommer att ställa krav på många nya medarbetare inom äldreomsorgen.

Antalet barn och unga minskar de kommande åren, främst barn och unga upp till 15 år. Från att ha varit Sveriges barnrikaste kommun, var 2023 antalet födda barn det lägsta på 20 år. Vi har också en låg inflyttning av barnfamiljer till kommunen.

2023 hade Tyresö den lägsta befolkningsutvecklingen på 20 år med en inflyttning och utflyttning nära +/-0.

2. Ökad ojämlikhet

Skillnader i inkomst och förmögenhet och hälsa har ökat och fortsätter att öka. Forskningen visar att så kallade "klassresor" har blivit allt mindre vanligt. Vänsterpartiet anser att privatiseringarna inom skola, vård och omsorg i hög grad bidrar till ökade sociala klyftor. Sammantaget sliter detta itu vårt samhälle och är en grundläggande orsak till den ökande kriminaliteten, som kryper allt längre ned i åldrarna.

3. Ökad "Maastrichtskuld" för kommuner/regioner

Den så kallade Maastrichtskulden (den samlade offentliga bruttoskulden inklusive statens, regionernas och kommunernas skuld i % av BNP) fördelas alltmer ojämlikt mellan staten, regioner och kommuner. Medan statens andel av skulden har minskat väsentligt har regionerna och kommunernas skuld enligt Maastrichtskulden ökat med åren. Kommunsektorns andel av skulden är 40 % vilket är högst i hela EU. Statens andel har minskat till 19 %, vilket är näst minst av länderna inom EU. Orsaken är att kostnader där staten tidigare var medfinansierad har vältrats över till kommuner/regioner

4. Ingen värdesäkring av statsbidrag

Det finns ingen värdesäkring (indexuppräknings) av de statsbidrag staten betalar till regioner och kommuner, något som urholkar statsbidragen och påskyndar nedskärningar inom de olika verksamheterna. De riktade statsbidrag kommuner/regioner får från staten är alltför ofta av engångskaraktär vilken i längden innebär ökade kostnader för kommuner/regioner.

5. Arbetet mot klimat- och miljöförändringarna

De ökande klimatförändringarna ställer höga krav på klimatarbetet inom kommuner/regioner och därmed tillhörande investeringar med kapitaltjänstkostnader som följd.

6. Den snabba digitaliseringen

Om kommuner/regioner ska "hånga med" i den digitala utvecklingen krävs ett aktivt arbete för att använda den teknologiska utvecklingen på bästa sätt. Denna skapar möjligheter att effektivisera i verksamheterna och att utveckla välfärdsteknologin för våra invånare. Även här krävs investeringar men också utbildning av de anställda. Och det kostar pengar!

7. Ökade investeringskostnader

Kostnaderna för investeringar i nybyggnation ökar och därtill kommer att Tyresö kommun har ett åldrande fastighetsbestånd och en infrastruktur som kräver investeringar.

Finansiering av våra politiska prioriteringar

Vänsterpartiet väljer att behålla nuvarande skattesats 19:50 per skattekrona. Vi har haft och har fortfarande kärva ekonomiska tider för kommunen och våra invånares privatekonomi. En rad omvärldsfaktorer (se kapitel; omvärldsanalys) kommer att påverka vårt ekonomiska utrymme en rad år framöver.

Vi satsar 51,5 miljoner kronor utöver styret till våra prioriterade verksamheter. Det gör vi genom att sänka kommunens överskottsmål för mandatperioden 2022 – 2026 till 2,4 i stället för styrets 2,5 %. Vi ser inget egenvärde i att ha stora överskott. Riktlinjerna för överskottsmålet inom den offentliga verksamheten säger ingenting om storleken på överskottet utan det är upp till varje offentlig verksamhet att besluta. Vi vet också att fr o m 1 januari 2027 kommer överskottsmålet att ersättas med ett balanskrav, d v s inkomster och utgifter ska vara +/-0. Det är också ett komplicerat regelverk för att under kärva ekonomiska tider kunna utnyttja överskott som sparats i resultatutjämningsreserver (RUR).

Vi behåller samma buffert för oförutsedda utgifter som styret, dvs 45 mnkr. Detta särskilt med tanke på krympande barn/elevunderlag och den snabbt stigande andelen äldre. Om kriminaliteten bland våra unga fortsätter öka i samma takt som hittills kommer bufferten att behövas för att täcka kostnaderna för placeringar på SIS-institutioner, HVB-hem och familjehem.

Mål och politiska prioriteringar

Övergripande

Vänsterpartiet kan i stora drag ställa oss bakom styrets förslag till kommunplan 2026 – 2029. I kärva ekonomiska tider med stora demografiska förändringar och omvärldsförändringar, finns mindre utrymme för nysatsningar, särskilt med tanke på att kommunen står inför stora investeringar i infrastruktur, samhällsfastigheter och åtgärder för att förbättra klimat och miljö. Varje skattekrona måste placeras rätt. Det kräver att kommunen arbetar mer gränsöverskridande och tillsammans för att nå bästa möjliga resultat. Ett sådant arbetssätt är redan påbörjat i Tyresö kommun och det stödjer vi. Alla satsningar kommunen gör ska syfta till öka jämlikheten och jämställdheten. (anmärkning: Varje nämnd får i uppdrag att utifrån våra politiska prioriteringar ta fram indikatorer, som mäter måluppfyllelse.)

Övergripande politiska uppdrag:

- Utbyggnad och drift av nya samhällsfastigheter ska ske i kommunens regi. Kommunen ska gradvis ta tillbaka redan privatiserade verksamheter.
- Avskaffa lagen om valfrihet (LOV)
- Tyresö ska vara en av landets bästa kommuner när det gäller att möta invånarnas behov.
- Arbeta gemensamt och gränsöverskridande mellan förvaltningarna för att förbättra kvaliteten inom våra verksamheter.
- Kommunkoncernen är bland de 25 % bästa av Sveriges kommuner på att möta invånarnas behov på ett effektivt sätt.

Politiska mål 1: Tyresö är tryggt och levererar bra välfärdstjänster nu och i framtiden.

Alla vinner på att en ogynnsam utveckling bland barn och unga vänds – ju förr desto bättre. Det vi satsar i ett tidigt skede, det har vi och inte minst individerna mångfalt igen senare. Alla barn och unga ska ha en bra start i livet i förskolan/grundskolan och på fritiden genom att få det individuella stöd de behöver. Tidiga insatser betyder att vi på individnivå kan förebygga framtida utanförskap i form av fysisk och psykisk ohälsa, arbetslöshet, missbruk och kriminalitet. Den alltmer ökande gängkriminaliteten kräver snabba insatser, gränsöverskridande samarbete mellan förvaltningarna men också mellan polis, bostadsföretagen och civilsamhället. Den nya socialtjänstlagen ställer högre krav på att socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande, jämställt och lättillgängligt.

Den ökande sociala isoleringen bland äldre och invånare med funktionsnedsättningar måste minska. Ofrivillig ensamhet påverkar både den psykiska och fysiska hälsan. Därför måste vi utveckla de förebyggande insatserna för våra äldre, till exempel genom att starta fler träffpunkter. Vi måste också ha en långsiktig plan för hur vi bygger ut efter behovet av särskilt boende för äldre. Men det behövs också att vi satsar för fler typer av äldreboenden, exempelvis +65 med social verksamhet för att förebygga ohälsa.

- Stärk det förebyggande arbetet och tidiga insatser
- Fortsätt utveckla arbetet för ett Tryggare Granängsringen
- Främja och förebygga psykisk ohälsa bland våra Tyresöbor genom evidensbaserade metoder och nya arbetssätt.
- Utveckla en långsiktig samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) samt satsa på fler sociala insatsgrupper (SIG)
- Satsa på olika boendeformer och fler träffpunkter för våra äldre.

Politiska mål 2: Tyresö ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle

Det är akut med en grön omställning både globalt och lokalt. Vi går mot en ekologisk katastrof och klimatkrisen är redan här. Vänsterpartiet anser att Tyresö kommun har en väl utarbetad klimatplan. Tyresö kommun ska ha ett netto-noll utsläpp av växthusgaser senast 2030 och redan nu ska alla kommunens fordon och transporter vara fossilfria. Det börjar bli bråttom om vi ska hinna med de ambitiösa målen. Det kräver att vi inte saktar ned arbetet och att klimatplanen följs upp och utvärderas årligen. Tyresö kommun och flera närliggande kommuner har ett avtal med Länsstyrelsen om samordning av insatser för klimatanpassning. Tyresö kommun behöver ta fram en plan över vilka risker som finns pga ökad uppvärmning. Denna behöver förankras hos våra invånare för att förebygga olyckor vid skyfall eller höga temperaturer.

- Uppnå ett nettonoll utsläpp av växthusgaser i Tyresö år 2030
- Ta fram en plan för klimatanpassning som förankras hos våra invånare
- Effektivt resursutnyttjande av kommunkoncernens lokaler
- Resurseffektiv energianvändning inom våra verksamheter
- Hållbar infrastruktur för laddning av elfordon
- Förbättrad framkomlighet för smidigare arbetspendling med kollektivtrafik till Stockholm
- Området runt Barnsjön ska under 2026 bli naturreservat enligt tidigare överenskommelse

Politiska mål 3: Ordning och reda i ekonomin

Kommunens verksamheter ska ha en hög kvalitet för att ge bästa möjliga service till Tyresöborna. En förutsättning för detta är en långsiktigt hållbar ekonomi. Det nu gällande överskottsmålet har en tendens att ekonomin planeras över för kort tid, ett år eller i bästa fall över en mandatperiod för att nå de ekonomiska målen. Vi behöver ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Den cirkulära ekonomin ska utvecklas genom nya tekniker och innovation. Kommunen måste bli bättre på att projektera investeringarna för att undvika stora felräkningar vid till exempel nybyggnation eller ombyggnad av kommunens samhällsfastigheter och nyproduktion av bostäder. Valfärdsbrottsligheten ökar och kriminella skor sig på skattekollektivets bekostnad, vilket krymper kommunens resurser till verksamheterna. Det måste bli stopp på privatiseringarna av kommunens verksamheter!

- Stärka arbetet för en långsiktigt hållbar ekonomi
- Utveckla den cirkulära ekonomin
- Förbättra investeringsprocessen för att förhindra oförutsedda investeringskostnader med ökade kapitalkostnader som följd
- Nollvision mot valfärdsbrottslighet
- Inga fler privatiseringar av kommunens verksamheter

Politiska mål 4: Tyresö koncernen driver en verksamhet med god kvalitet

Kvaliteten inom kommunkoncernens verksamheter ska ständigt utvecklas. Det kräver en genomarbetad målstyrning och uppföljning. Vi måste förbättra utvärderingarna av verksamheterna, såväl de i egen regi som de privata för att få bättre insyn. Vi måste också kunna vidta snabba åtgärder och följa upp dessa i de fall vi ser brister. Våra Tyresöbors demokratiska insyn i kommunens verksamheter måste förbättras. Det kan ske genom att tex öka medborgardialogen vid nyproduktion av bostäder, planering av nya samhällsfastigheter.

- En väl utvecklad målstyrning och uppföljning av kommunkoncernens verksamheter
- Förbättra utvärderingen av kommunkoncernens verksamheter
- Öka den demokratiska insynen för Tyresöborna genom fler medborgardialoger

Politiska mål 5: Tyresö kommunkoncern är en attraktiv arbetsgivare med motiverade och delaktiga medarbetare.

Konkurrensen mellan kommunerna om arbetskraft ökar. Vi vet att under perioden fram t o m 2031 kommer att saknas cirka 410 000 anställda i den kommunala sektorn. Till detta kommer att ca 319 000 beräknas gå i pension. Behovet av nyrekrytering är stort. Det innebär att Tyresö kommun måste vidta en rad åtgärder för att locka till sig arbetskraft som täcker kommande behov.

- Målet är heltidsanställningar och timanställningar ska förekomma endast undantagsvis
- Jämställda löner mellan män och kvinnor och en god löneutveckling
- Fortsatt utveckling av medarbetarskap mellan chefer och anställda
- Arbetet för att minska sjuktalen ska fortsätta utvecklas

Barn- och Utbildningsnämnden

Förändring mot styret + 22,2 mnkr

Förskolan

De demografiska förändringarna gör att vi ser stora utmaningar för förskoleverksamheten. Här kommer vi se minskande barnkullar de närmsta åren och med detta ökade kostnader per barn. Det kompenseras vi för. Förskolan har en viktig del i att ge alla barn den sociala kompetens de behöver för att klara livet. Vi behöver en trygg och stabil vuxengrupp med kompetens att möta varje barn utifrån dess mognad. Vänsterpartiet föreslår en ramökning på 2,4 mnkr vilket är 7 mnkr mer än styret, som inte fullt ut kompenseras för indexkostnaderna, utan istället gör en nedskärning på 4,4 mnkr jämfört med 2025 års budget.

Grundskolan

Våra barn är samhällets framtid. Att satsa på utbildning är en investering i Tyresös framtid. Därför satsar Vänsterpartiet 15,2 mnkr mer än styret på grundskolan. Vi ser inte att enbart en generell ökning av skolpengen skulle vara en bra väg framåt, utan vi behöver också utöka verksamhetsstödet/tilläggsbeloppet för de barn som behöver extra stöd och det skulle ge en klart större effekt. Med mer riktade insatser kan skolan fullfölja det kompensatoriska uppdraget bättre, så att alla barn får samma möjlighet att fullfölja skolan med fullständiga betyg och möjligheten att lyckas i framtiden. Tyresö ska ha som mål att alla elever i alla skolor har gymnasiebehörighet när de slutar nian.

Det är inte bara i undervisningen som man behöver jämna ut förutsättningarna. Skolan är en del i våra ungas sociala skyddsnet. Därför ska det förebyggande arbetet med SSPF (samverkan socialtjänst/skola/polis/fritid) och SIG (sociala insatsgrupper) vara en naturlig och långsiktig del av arbetet. Bara så kan vi förhindra att unga hamnar i kriminalitet. Skolan har ett kompensatoriskt ansvar och är en viktig del av barn och ungas liv. Det sociala arbetet måste vara en integrerad del av skolans uppdrag.

Politiska prioriteringar

- Ingen ökning av barngrupperna i förskolan
- Gymnasiebehörigheten ska vara 100 % i samtliga grundskolor
- Stärk det centrala stödet till elever med skolsvårigheter
- Satsa mer på arbetet att motverka rekryteringen till kriminella gäng

Gymnasie- och Vuxenutbildning-nämnden

Förändring mot styret +5,5 mkr

Vår gymnasieverksamhet har under 2025 utökats med teoretiska program. Att i det läget inte ge full kompensation för inflationen är en dyr, kortsiktig besparing. Våra ungdomar behöver den bästa utbildningen vi kan ge dem för att möta framtidens yrkesliv. Det gynnar både individen och motiverar samhället och näringsliv att satsa på skolan. Samhällets behov ska fortsätta att vara styrande för det utbud Tyresö gymnasium erbjuder. Då ökar möjligheten för våra unga att snabbt komma i arbete eller gå vidare till högre studier. Hög kvalitet på utbildningen och närvaro av bred kompetens inom lärarkåren så väl som inom skolhälsovården minskar även risken för rekrytering till gängkriminalitet.

Vi anser att arbetet kring ungdomar med olika svårigheter att klara gymnasiestudier fortsatt får de resurser de behöver. Individens behov ser ofta väldigt olika ut även vid olika diagnoser. Det krävs en stor flexibilitet inom den verksamheten. Vi ser även att det krävs kapacitet att möta upp vuxna som kommer tillbaka till studier för att stärka sin plats på arbetsmarknaden som ett led i att minska risken för utanförskap och beroende av ekonomiskt bistånd. För att Sverige ska kunna stå sig på en internationell marknad behöver alla ges möjligheter att bidra till samhället efter förmåga. Vi har inte råd att exkludera stora grupper för att de avviker från den i stunden rådande normen. Därför är det mångfaldsarbete som bedrivs oerhört viktigt, inte bara för att varje fall av diskriminering skadar en individ utan även att samhällskostnaderna blir enorma över tid.

Vuxenutbildningen är en viktig del i att utveckla vår arbetskraft för att möta framtidens behov och stärka både individen och samhället. Karriärbyten är i dag en naturlig del av yrkeslivet och Komvux ska vara en naturlig del av att stärka individens möjligheter till avancemang på arbetsmarknaden. En väl utvecklad vuxenutbildningsverksamhet minskar risken för ekonomiskt beroende för den enskilde och stärker samhällets förmåga till snabb omställning i en föränderlig omvärld.

Politiska prioriteringar

- Fortsätt utveckla mångfaldsarbetet
- Öka den individuella undervisningen till elever i behov av stöd

Arbetsmarknad- och socialnämnden

Förändring mot styret + 5,4mkr

Individ- och familjeomsorgen

Förstärkt förebyggande arbete barn och unga.

Tryggheten för våra invånare ska fortsätta öka genom att utanförskap och rasism motverkas. Därför är behovet av att fortsätta satsa på förebyggande arbete stort. Förebyggande arbete är initialt kostsamt, men kommer i framtiden innebära stora besparingar vad gäller institutionsvård, placeringar i familjehem med mera, men den största vinsten är att vi kan minska mänskligt lidande. Den alltmer ökande ojämlikheten leder till att individer med sämre resurser löper högre risk för psykisk och fysisk ohälsa, missbruk och att hamna i kriminalitet. Därför behöver vi satsa ännu mer kraftfullt för att tidigt fånga upp de som riskerar att hamna i en utsatt livssituation. Det behövs ytterligare samarbete socialtjänst/skola/polis/fritid (SSPF) och sociala insatsgrupper (SIG) samt fältassistenter, som kan arbeta uppsökande och med de ungas familjer och nätverk

Våld i nära relationer

Vänsterpartiet ser med oro på utvecklingen av att våld i nära relationer kryper allt lägre ned i åldrarna. Många unga personer lever med psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. Forskning visar att dessa har mindre benägenhet att anmäla våld, ofta av rädsla för hot. De, som utsätts för våld i hemmet, ska få möjlighet att överta hyreskontraktet eller byta lägenhet och inte behöva riva upp hela familjen för att de tvingas flytta. Alla anställda i kommunen ska få utbildning hur man talar med invånare och anställda för att förhoppningsvis kunna identifiera och stötta de personer som utsätts för någon form av våld. Det är också viktigt att våldsutövaren får chansen till behandling.

Socialpsykiatri

Arbetet för att hjälpa personer med psykiska funktionsnedsättningar måste stärkas genom flera olika boendialternativ och utökad aktivitetsstöd i vardagen. Inte minst behövs mer resurser för korttidstillsyn och stöd i hemmet.

Bostadssocialt arbete

Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB gör redan ett gott arbete för att kunna erbjuda en bostad till invånare med stora sociala och psykiska problem. 10 % av Tyresö Bostäders bestånd är avsatt för det ändamålet. Men vi anser att vi borde ha ytterligare en bostadskonsulent. Detta för att tex motverka uthyrning i andra hand, förhindra vräkningar och ge bättre service till de nödställda.

Arbete och integration

Centrum för arbete och integration bedriver ett bra arbete för att fånga upp och hjälpa dem som står utanför arbetsmarknaden. Arbetslösheten ökar i Sverige och så även i Tyresö, även om den alltjämt är lägre i Tyresö än i riket. Det är extra viktigt att tidigt fånga upp unga arbetslösa som annars löper stor risk för utanförskap och därmed även kriminalitet. Därför måste det uppsökande arbetet bland dem som inte klarar behörighet till gymnasieskolan eller hoppar av gymnasiestudierna intensifieras. Ingen ung människa ska behöva vara arbetslös länge eftersom det kan vara fördömande för integriteten och den psykiska hälsan. Ingen ska lämnas efter!

Politiska prioriteringar

- Stärk det förebyggande arbetet mot missbruk, kriminalitet och avhopp-
parverksamheten
- Satsa på socialpsykiatrin genom fler typer av boende och utökad aktivi-
tetsstöd i vardagen
- Anställ ytterligare en bostadskonsulent
- Satsa mer på uppsökande verksamhet bland ungdomar som blir obe-
höriga till gymnasieskolan eller hoppar av den.

Äldre- och omsorgsnämnden

Förändring mot styret + 5,5mnkr

För brukarna inom LSS har möjligheten till en meningsfull fritid minskat de senaste åren. Vi vill därför inrätta en aktivitetsfond, där man som enskild kan söka medel för att delta i olika fritidsaktiviteter. Då förutsättningarna varierar mycket för den här gruppen, tror vi inte på en generell ökning av bidragen. Forskning visar på att en meningsfull fritid minskar vårdbehovet över tid, detta gör fonden till viss del självfinansierande.

De som vårdar sina anhöriga gör en stor insats för brukaren. Under perioder kan vårdbehovet överstiga den anhöriges förmåga eller tillfälligtvis saknas av olika skäl. Då behöver möjlighet till avlastning finnas för att orka. Bara vetskapen om att kunna få hjälp när det behövs ökar uthålligheten. Vi anser därför att dessa platser inom kommunen i egen regi behöver utökas för att möta framtidens behov som kan kopplas till den demografiska utvecklingen i samhället.

Tidigare undersökning av ombyggnad på Björkbacken till ett modernt särskilt boende för äldre som uppfyller gällande lagkrav rörande arbetsmiljö och byggnormer, har visat sig inte vara kostnadseffektivt. Vi vill mot denna bakgrund utreda om det finns ekonomi i att göra om det till korttidsboende kombinerat med ett servicelägenheter för LSS och äldre eller ett +65 boende. Dessa grupper skulle ha större möjligheter att själva utnyttja närheten till centrum och kringliggande service. Aktivitet främjar hälsan och minskar vårdbehoven samt ger en ökad livskvalité.

Personer som är i en beroendeställning löper större risk att utsättas för våld i nära relationer. Vi anser att all personal inom Tyresö kommun behöver utbildas så att förekomsten av detta upptäcks i ett tidigt skede. Det är inte bara det fysiska våldet som är ett problem utan också det psykiska och ekonomiska. Med tidiga insatser minskas så väl det enskilda lidandet som samhällskostnaderna. Särskilt stöd till arbetsledande personal behöver utformas för att dessa personer ska kunna få rätt hjälp i tid.

Ensamheten i samhället breder ut sig så även bland äldre och är i dag ett folkhälso-
problem. Som ett led i att bryta den trenden föreslår vi fler träffpunkter för äldre. Dessa bör fördelas till de olika centrum som finns i kommunen. Vi har ungdomsgårdar för unga där de får möjlighet att umgås utanför hemmet, varför inte ha liknande för äldre där de kan träffa varandra och ges en meningsfull vardag. Ett sätt att lösa detta lokalmässigt utan extra byggkostnader är att använda redan befintliga lokaler. Vi föreslår också att öka andelen vuxna i skolan och möjligheten till umgänge för målgruppen. Det kan med fördel serveras lunch till självkostnadspris för pensionärer, förutsatt att skolmatsalen lämpar sig för detta.

- Inrätta en aktivitetsfond för brukarna inom LSS
- Öka antalet platser för avlastning/korttidsboende
- Undersök möjligheten att göra Björkbacken till korttidsboende med servicelägenheter eller +65 boende
- Utbilda anställda inom äldreomsorgen om våld i nära relationer
- Starta fler träffpunkter för äldre och samutnyttja kommunens lokaler
- Erbjud pensionärer subventionerad skollunch

Kultur- och Fritidsförvaltningen

Förändring mot styret + 3,2 mnkr

Kultur och fritidsförvaltningen har en välfungerande verksamhet. SSPF- samarbetet är en viktig del i det förebyggande arbetet mot ungdomskriminalitet. Men med ökade resurser ser vi att deras del i det förebyggande arbetet mot gängkriminalitet kan öka. Marginaliserade grupper saknar ofta sätt att påverka det samhälle de lever i. Olika kulturella aktiviteter kan stärka barn och ungdomar. En satsning på öppna kulturskolan kan nå fler av dem som riskerar att hamna i utanförskap. Det är viktigt att utbudet anpassas så att det når de som är på väg in i kriminalitet. Unga flickor behöver få en starkare plats i samhället. Vi behöver positiva vuxna i ungas vardag, där har fritidsförvaltningen en viktig roll.

Föreningsverksamheten binder samman barn och ungdomar med vuxenvärlden och fritidsförvaltningen är en del i att det fungerar. Förvaltningen gör ett viktigt arbete som skapar möjligheter för de grupper som har svårt att delta på samma villkor som övriga ungdomar genom till exempel para idrott.

Vi stöder kulturarrangemang som alla invånare kan ta del av. En av de största insatserna för att föra ut kultur och bildning till alla är vår biblioteksverksamhet. Att biblioteken finns på tre ställen i kommunen gör att de flesta har ett rimligt avstånd till sitt närmsta bibliotek.

Politiska prioriteringar

- Stärk den förebyggande verksamheten genom att utöka samarbetet socialtjänst/skola/polis och fritid
- Ytterligare resurser till kulturskolans öppna och uppsökande verksamhet
- Utveckla paraidrotten

Byggnadsnämnden

Förändring mot styret + 1

Vi ser att verksamheten för bygglov numera fungerar på ett tillfredställande sätt och har rimliga handläggningstider. Det gör att vi inte föreslår några förändringar. Skillnaden mot styret ligger i hur vi avrundat.

Samhällsbyggnads och hållbarhetsnämnden.

Förändring mot styret + 3mnkr

Bostadsbyggande och samhällsservice

Tyresö växer och vi behöver fler bostäder för att möta invånarnas behov. Vi vill därför öka byggtakten till 300 nya bostäder per år under de kommande åren. Det är viktigt att minst hälften av dessa är hyresrätter, eftersom många vill ha tillgång till prisvärda och trygga hyresbostäder. En blandning av olika boendeformer bidrar till ett socialt hållbart samhälle där människor i olika livssituationer kan trivas tillsammans. Genom att planera för varierade upplåtelseformer och blandade bostadsområden kan vi aktivt motverka segregation och skapa inkluderande miljöer. Bostadskön ska fortsatt vara utan avgift.

När vi bygger nytt vill vi att det sker på ett klimatsmart sätt. Det innebär att vi ska använda material och tekniker som minskar miljöpåverkan, och att husen ska utrustas med solceller där det är möjligt. Solenergi bidrar till att minska vårt fossilberoende och gör våra byggnader mer energieffektiva. All el som används i våra projekt ska vara grön, det vill säga komma från förnybara energikällor.

För att skapa levande och funktionella områden är det också viktigt att infrastrukturen stödjer hållbara transportval. Därför ska gång- och cykelvägar prioriteras i alla nya bostadsområden, så att det blir lätt och säkert att röra sig utan bil. Genom att minska bilberoendet bidrar vi till renare luft och ett bättre klimat.

Planeringen av bostäder måste vara långsiktig och stabil. Det tar ofta flera år från idé till färdigbyggt bostadsområde. Därför behöver alla politiska partier i Tyresö samarbeta och komma överens om en gemensam strategi för bostadsbyggandet. Vi vill därför återinföra ett Bostadsförsörjningsprogram som kommunfullmäktige beslutar om och som uppdateras årligen. Det ger en trygghet och tydlighet både för invånare, byggföretag och kommunens tjänstepersoner.

Vägar, cykel och parker

Vi vill göra Tyresö mer tillgängligt och trivsamt för både gående och cyklister. Gång- och cykelvägar ska byggas ut och tydligt separeras för att undvika olyckor och skapa en trygg miljö. Promenadstråken ska utrustas med fler parksoffor, där man kan vila eller mötas, och med bättre belysning för att öka tryggheten kvällstid.

Säkra skolvägar är en prioritet – alla barn ska kunna ta sig till och från skolan utan oro för trafiken. Vi kommer att fortsätta utveckla och förbättra dessa vägar och säkerställa att de är trygga och tillgängliga för alla.

Tillgängligheten i den offentliga miljön måste också bli bättre för personer med funktionsnedsättningar. Det gäller både utemiljön och kommunens byggnader. Vi föreslår därför en inventering för att identifiera brister och möjligheter till förbättringar.

Vi kommer fortsätta jobba för att det som nu heter Barnsjöns friluftsområde ska bli Barnsjöns naturreservat. Detta för att kunna ge området och dess höga naturvärden det skydd som behövs i enlighet med den utredning Tyresö kommun beställde av ekologigruppen 2019.

Hållbarhet och klimat

Klimatförändringarna påverkar redan vår kommun på flera sätt – genom ökad risk för skyfall, värmeböljor, skogsbränder och hot mot den biologiska mångfalden. Tyresö behöver därför göra en noggrann kartläggning av dessa risker och ta fram konkreta förslag på klimatanpassning. Det innebär att vi måste rusta vår infrastruktur, bebyggelse och natur för att stå emot och hantera klimatets förändringar.

Eftersom klimatförändringarna inte stannar vid kommungränsen vill vi samarbeta med grannkommuner för att hitta gemensamma lösningar. Ett sådant samarbete kan ge bättre resursutnyttjande och större effekt.

Vi vill också minska kommunens klimatavtryck genom att successivt fasa ut fossila bränslen och i stället använda förnybar energi i kommunens verksamheter. Solceller på offentliga byggnader är en viktig del i detta arbete. Samtidigt är det avgörande att vi skyddar och återställer Tyresös natur. Den biologiska mångfalden är grundläggande för en levande och frisk miljö – vi måste motverka utrotningen av arter och minska utsläppen av skadliga ämnen.

Vi har nyligen antagit en vattenstrategi för att säkerställa rena sjöar och vattendrag. För att ytterligare minska vattenförbrukningen vill vi se över avgiftsmodellen för vatten och avlopp, så att den uppmuntrar till sparsamhet.

Vid alla större beslut i kommunen vill vi införa en klimatkonsekvensanalys. På så sätt säkerställer vi att klimatet alltid tas med i beräkningen.

Information och engagemang

Det är viktigt att invånarna får veta vad kommunen gör för klimatet och vilka mål vi arbetar mot, bland annat Parisavtalets krav. Vi vill därför starta informationskampanjer som visar vad kommunen gör – och vad varje person kan göra för att bidra, som att sortera matavfall, köra miljövänligt eller spara energi.

Vi vill också att klimatstrategin redovisas och uppdateras varje år, så att vi hela tiden kan skärpa våra mål och insatser.

Kommunens offentliga byggnader ska successivt förses med solceller och vi ska samarbeta mer med lokala företag för att påskynda klimatomställningen. För att minska koldioxidutsläppen vill vi också bygga fler infartsparkeringar där det är enkelt att byta till kollektivtrafik.

Vi tror på en grön omställning som sker både lokalt och globalt – och att Tyresö ska gå i täten för hållbar utveckling.

Politiska prioriteringar

- Planera för att bygga 300 nya bostäder per år, varav minst 50 procent hyresrätter.
- Ta fram och årligen uppdatera ett bostadsförsörjningsprogram för långsiktig planering.
- Genomföra en kartläggning med förslag på klimatanpassning kopplat till risker som skyfall, bränder, extrem värme och biologisk mångfald.
- Fortsätta och utveckla arbetet med säkra skolvägar.
- Inventera och förbättra den fysiska tillgängligheten i utemiljön och kommunens byggnader.

Kommunstyrelsen

Förändring mot styret + 3mnkr

Gemensamma verksamheter

Inom området finns en rad viktiga gemensamma funktioner tex kommunens personalavdelning (HR), upphandlings- och tillsynsverksamhet. Här finns också det övergripande ansvaret för att Tyresö kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. Därför ställer vi höga krav på att kommunen tillämpar rättvisa löner och arbetar mot alla former av diskriminering. För att skapa trygghet och delaktighet för de anställda ska normen vara heltidsanställningar och timanställningar endast undantagsvis. Tyresö kommun ska arbeta aktivt för att anställa personer med funktionsnedsättningar och annan etnisk bakgrund. För att upptäcka våld i nära relationer ska man vid medarbetarsamtal ställa frågor kring det så alla vet att man kan få stöd vid behov. Vi välkomnar att kommunkansliet tagit initiativet till utbildning (till exempel ledartröjorna) för alla anställda med syfte att skapa en bättre samverkan mellan kommunens verksamheter. Det kommer att göra arbetet mer effektivt och förbättra servicen till våra invånare.

Politisk verksamhet

Vi vill ha en ambitiös plan för att öka valdeltagandet tex genom att testa mobila vallokaler. Medborgardialoger måste ske oftare särskilt inför stora investeringar tex nya skolor, idrottsanläggningar och bostadsområden.

Oppositionspartierna har en viktig roll i ett demokratiskt samhälle. Det handlar om mångfald, yttrandefrihet och transparens. Därför är det viktigt att alla partier i opposition får tillgång till de tekniska hjälpmedel som krävs i ett utvecklat demokratiskt samhälle för att nå ut med informationen på likvärdiga villkor.

Gruppledare i Kommunstyrelsen, som ej är kommunalråd eller har ordförande/vice ordförande uppdrag ska förutom rum i kommunhuset ha lånedator och mobiltelefon kopplad till kommunens växel. Det skulle motverka det demokratiska underskott vi har idag.

Politiska prioriteringar

- Anställ fler med funktionsnedsättningar och personer med annan etnisk bakgrund
- Fortsatt utbildning av anställda för bättre samverkan
- Starta medborgardialoger vid större byggprojekt
- Ge likvärdiga förutsättningar för partierna i kommunstyrelsen– lånedator och mobiltelefon kopplad till kommunens växel

TYBO Tyresö Bostäder AB

Vårt allmännyttiga bostadsföretag, TYBO, Tyresö Bostäder AB, ger viss möjlighet för kommunen att verka för en socialt och ekologiskt hållbar bostadspolitik. Vi anser att TYBO enbart ska bygga och förvalta hyresrätter för boende. Kommunen bör överta byggande och drift av samhällsfastigheter på samma sätt som man idag ansvarar för skolor och förskolor.

TYBO ska följa aktiebolagslagen, EU-direktiv och allbolagen. Allt för att inte gynnas mer än de privata bolagen. Samtidigt har TYBO ett socialt ansvar som privata bolag inte har. Bostaden har alltmer blivit en handelsvara och inte en social rättighet. Detta försvårar satsningar som på längre sikt kan ge de boende lägre hyror och ökat medbestämmande. Nu mäts hyresgästernas betyg på bolaget i "Kundnöjdhet". Om de boende själva hade mer inflytande över bolaget skulle "nöjdheten" mer utgå från de boendes behov. Hyresgäster blir kunder på en marknad och man talar om att göra "bostadskarriär".

TYBO förvaltar idag 3465 lägenheter inräknat 150 radhus i Krusboda. Vi anser att även radhus ska kunna hyras och motsätter oss därför förslaget att godkänna ombildning till bostadsrätter. Även de med lägre inkomster ska kunna hyra ett radhus utan att tvingas ta stora lån. Antalet hyresrätter bör öka för att nå en bra blandning av upplåtelseformer. De delar av Tybos bestånd som tillhör miljonprogrammet har stora

renoveringsbehov. Det kommer kräva stora resurser framöver. Vi föreslår en förstärkning av Bostadssociala gruppen för att upptäcka fler fall av olaglig uthyrning men också för att förebygga vräkningar.

TYBO har tidigare beslutat att vara fossilfritt redan 2027 enligt FN:s 17 globala mål. Kraven på hållbarhet ska ställas även på leverantörer. Solceller ska sättas på tak där det är möjligt. Nu har beslutats att överge detta mål för att i stället gå in i det så kallade Klimatklivet genom Sveriges Allmännytt. Det blir en sänkning av ambitionerna som vi motsätter oss. Vi stödjer det sociala engagemanget hos TYBO i Granängsringen som inneburit en säkrare och trivsammare miljö både inom- och utomhus.

Vänsterpartiet har föreslagit en "Tak över huvudet garanti". Förslaget har avslagits med hänvisning till ökade kostnader. Vi tror däremot att kostnaderna på sikt minskar om en sådan garanti infördes. Ett av målen enligt FN, som Sverige antagit, är att alla har rätt till tak över huvudet.

Vänsterpartiet ser kommande behov av fler boenden för äldre. Behovet av små billiga lägenheter till studenter och ungdomar är också fortfarande stort. Dessutom behövs större lägenheter som efterfrågas alltmer efter pandemin. För att bredda utbudet av större lägenheter till rimlig hyresnivå tror vi på kollektiv med fler gemensamma ytor.

Politiska prioriteringar

- Vi föreslår en personalförstärkning till bostadssociala gruppen i syfte att förebygga vräkning och olaglig uthyrning

Kommunkoncernen investeringar 2026 – 2029

Vår målsättning är att vi i första hand ska kunna finansiera nyinvesteringar med våra intäkter (skatter, statsbidrag och eventuella exploateringsbidrag). Kommunens upplåning ska vara så låg nivå som möjligt för att undvika att vi lämnar efter oss en låneskuld till kommande generationer. Investeringarna ska vara klimatanpassade och gynna en cirkulär ekonomi.

Investeringarna för 2026 uppgår för kommunen till 589,7 mnkr och för kommunkoncernen (kommunen inklusive Tyresö Bostäder) till 854,7 mnkr. Det är en ökning för kommunen med 26 mnkr och kommunkoncernen 177,6 mnkr jämfört med 2025.

Vänsterpartiet har i princip inga invändningar mot de planerade investeringarna förutom överföring av medel till Tyresö Bostäder.

Vi har följande synpunkter

150 bostäder per år täcker inte efterfrågan på bostäder. Investeringarna ska uppgå till 300 bostäder/år, varav minst 50 % med hyresrätt. På riksplanet arbetar vi för att få tillbaka det statliga bostadsbidraget för byggandet av bostäder med hyresrätt.

Nya samhällsfastigheter och infrastruktur ska planeras utifrån 300 bostäder/år. bostadsbyggande.

Tyresö Bostäder ska fortsätta att producera och förvalta hyresbostäder och inte syssla med byggande eller förvaltning av samhällsfastigheter'. Tyresö kommun ska i stället starta en avdelning för samfälligheter (samhällsbyggnad- och fastighetskontoret) som tar hand om den uppgiften.

Nya samhällsfastigheter tex förskolor, grundskolor, fritidsgårdar, gruppboenden och särskilda boenden för äldre ska byggas och drivas i kommunal regi.

Kommunen ska snarast planera för +65 boende för äldre med gemensamhetsutrymmen med sikte på att åtminstone ett blir klart under mandatperioden 2026 - 2029

Barnsjön ska bli naturreservat enligt tidigare planer. Därför ska medel för att fullfölja ansökan och eventuellt andra kostnader reserveras i investeringsprogrammet.'

Politiska prioriteringar

- Bygg 300 bostäder årligen, varav 50 % med hyresrätt
- Planera samhällsfastigheter och infrastruktur utifrån 300 bostäder/år
- Tyresö bostäder ska bygga och förvalta enbart hyreslägenheter, ingen utförsäljning av beståndet.
- Tyresö kommun ska inrätta en ny avdelning för planering, byggande och underhåll (avdelningen för samhällsfastigheter)
- Kommunen ska planera för seniorboende +65 med gemensamhetsutrymmen
- Skjut till medel för att fullfölja ansökan om Barnsjöns naturreservat

Bilaga 1

Barnbilaga

Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barns rättigheter svensk lag – barnrättslagen. Den innebär att barnets bästa ska prövas innan beslut ska fattas och våra invånare kan överklaga beslut med hänvisning till barnrättslagen.

Barnkonventionen är omfattande och innehåller 54 artiklar som ska vara vägledande i arbetet med att inkorporera barnens rättigheter i all kommunal verksamhet. Till exempel kan nämnas; barns rätt till icke-diskriminering, barnets rätt att få sitt bästa prövat, barnets rätt att komma till tals, barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Vänsterpartiet har i vår kommunplan barnens bästa i fokus. Det innebär att vi föreslår extra satsningar inom flera områden som rör barn och ungdomar.

Antalet barn 0-12 år minskar väsentligt. För att underlätta omställningen för förskolor och grundskolor gör vi en förstärkning på **22,2 mnkr**. Detta för att minska risken för övertalighet av pedagoger och se till att barngruppernas storlek inte ökar. Vi satsar också på att ge extra stöd till de elever som har inlärningssvårigheter och fortbildning om barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Dessa åtgärder tillsammans gör att barn och ungdomar får mer likvärdiga chanser att klara skolan och gör att segregationen minskar.

Kulturella aktiviteter stärker barn och ungas självkänsla och förmåga att komma till tals. För att nå så breda ungdomsgrupper som möjligt så satsar vi på öppna kulturskolan och ungdomsgårdarnas verksamhet. Med en hög vuxennärvaro i ungdomars liv kan vi förebygga rekryteringen till kriminella gäng. Därigenom ökar möjligheterna att lyckas i livet för våra ungdomar.

Vad gäller samhällsplanering arbetar vi för att alla nya bostadsområden ska vara anpassade efter barns behov. Där ska finnas säkra lekplatser som är anpassade till allas förutsättningar och möjlighet till idrottsutövande i närområdet. Barnens gång- och cykelvägar till våra skolor ska självklart göras trafiksäkra. Klimatförändringarna gör att behovet att skydda barn från stark sol och värme blir allt viktigare. Det finns redan möjligheter till skugga på skolgårdar och förskolors uteplatser men vi vill också ersätta asfalt med grönska i de fall det är möjligt för att kunna erbjuda mer skugga och lägre temperatur.

Vi vet genom bland annat rapporter från BRIS (Barnens rätt i samhället) att allt fler barn och unga mår psykiskt dåligt. Därför är den fortsatta satsningen på samverkan mellan flera förvaltningar och det mobila teamet viktigt.

Med dessa exempel på satsningar sätts barnets bästa i fokus.